

Economisch gevolgen voortijdig stoppen pelsdierhouderij

Peter van Horne, Willy Baltussen en Ron Bergevoet

Deze notitie is opgesteld naar aanleiding van nieuw voorgenomen kabinetsbeleid ten aanzien van de pelsdierhouderij. In deze notitie wordt het economisch nadeel berekend indien de bedrijven in de pelsdierhouderij verplicht moet stoppen met het houden van dieren in het voorjaar van 2021 in plaats van januari 2024.

De notitie is als volgt opgebouwd. In de paragraaf **introductie** worden de achtergrond weergegeven, de bestaande wetgeving voor zover relevant en de vragen die het Ministerie van LNV aan Wageningen Economic Research heeft gesteld. In de paragraaf **werkwijze** is toegelicht wat onder economisch nadeel verstaan wordt, hoe dit berekend wordt en welke data gebruikt worden voor de berekening. De berekening is zowel toegepast op een **standaardbedrijf** met nertsen als op de **gehele pelsdiersector**. Vervolgens wordt nog ingegaan op een **alternatieve benadering** met berekening van de jaarkosten van gebouwen en inventaris. De notitie wordt afgesloten met **conclusies** waarin alle vragen van het ministerie van LNV beantwoord worden. Veel basisdata en details van berekening zijn in bijlage 1 tot en met 4 vermeld.

1. Introductie

In deze rapportage worden de resultaten gepresenteerd van onderzoek naar het economisch nadeel ten gevolge van een voortijdige beëindiging van de pelsdierhouderij in Nederland.

In 2013 is de Wet 'verbod pelsdierhouderij' aangenomen, waarin is bepaald dat nertsenhouders per 1 januari 2024 verboden zijn¹. De nertsenhouders kregen een overgangstermijn van 10 jaar om het bedrijf af te bouwen en de investeringen terug te verdienen. Naar aanleiding van de actuele Covid-19 crisis met ruimingen van besmette bedrijven heeft het kabinet besloten dat nertsenbedrijven vervroegd moeten stoppen². Begin 2021 moeten de nertsenhouders hun bedrijfsvoering beëindigen en dat is dan circa drie jaar eerder dan oorspronkelijk gepland in de Wet 'verbod pelsdierhouderij'. Het Ministerie van LNV overweegt om de nertsenhouders te compenseren voor het nadeel dat ontstaat door het voortijdig stoppen². Het ministerie van LNV vraagt Wageningen Economic Research om dit economisch nadeel te berekenen. Concreet zijn er de volgende vragen:

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0032739/2019-01-01>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/08/28/stand-van-zaken-sars-cov-2-bij-nertsen-omt-z-advies-en-voorgenomen-beleid-nertsenhouderij>

-
- Wat is het economisch nadeel dat optreedt als nertsenhouders drie jaar eerder moeten stoppen voor een bedrijf met 1500 fokteven?
 - Is het economisch nadeel (per fokteef) afhankelijk van de bedrijfsomvang?
 - Wat is het totale economisch nadeel voor de sector nertsenhouderschap?
 - Is er verschil in economisch nadeel tussen bedrijven die wel of niet geruimd zijn vanwege COVID-19?
 - Wat is een alternatieve methode voor bepaling van het economisch nadeel, bijvoorbeeld jaarkosten van investeringen?

De doelstelling van deze nota is inzicht te geven in het economisch nadeel. De overheid beslist over een eventuele (hoogte van) vergoedingen.

Momenteel bestaan twee regelingen voor de pelsdierhouderij namelijk de sloop- en ombouwregeling pelsdierhouderij³ en een regeling voor het ruimen van pelsdierbedrijven indien ze besmet zijn met COVID-19⁴. De overheid heeft besloten om deze bestaande regelingen aan te vullen met een stoppersregeling waarbij pelsdierbedrijven drie jaren eerder moeten stoppen dan in de Wet 'verbod pelsdierhouderij' is aangekondigd.

In deze notitie wordt alleen ingegaan op het economisch nadeel van bedrijven die voortijdig stoppen met de pelsdierhouderij en niet op het ruimen indien een besmetting heeft plaatsgevonden of op de sloop en ombouw van bedrijven.

2. Werkwijze

Om het economisch nadeel van de pelsdierhouderij te berekenen is het noodzakelijk om na te gaan wat het verschil in opbrengsten en kosten zou zijn geweest tussen de situatie dat bedrijven in het voorjaar van 2021 in plaats van in het voorjaar van 2024 moeten stoppen. Het kan bijvoorbeeld betekenen dat een deel van de kosten in 2021 doorlopen. De vraag is dan of deze kosten ook in 2024 zouden doorlopen. Indien ja, dan is er dus geen verschil en dus geen economisch nadeel. Is het antwoord nee dan zal dit verschil in opbrengsten en kosten meegenomen worden als economisch nadeel.

Van alle opbrengst- en kostenposten wordt nagegaan of er een economisch nadeel optreedt als het bedrijf 3 jaar eerder gaat stoppen (voorjaar 2021 in plaats van voorjaar 2024).

Voor de berekeningen zijn de volgende uitgangspunten gekozen:

- De kengetallen in KWIN (editie 2020-2021. Kwantitatieve Informatie Veehouderij, uitgave van Wageningen Livestock Research, Augustus 2020) zijn leidend voor het bepalen van het economisch nadeel. Vertrekpunt in KWIN is een bedrijf met een volwaardige arbeidskracht die ongeveer 1500 fokteven verzorgt met bijbehorende pups (circa 8450) en reuen (circa 350). Uitgangspunt is dat het voer als gebruiksklaar product wordt aangekocht.
- Bedragen worden omgerekend per aanwezige fokteef (dit is inclusief reuen en eventueel aanwezige pups).
- Gegevens van CBS uit de Landbouwtelling zijn gebruikt om inzicht te krijgen in het aantal nertsbedrijven en het aantal fokteven dat op het bedrijf aanwezig is.
- Het bedrijf staakt op het einde van het pelsseizoen en alle aanwezige fokteven en fokreuen worden net als de aanwezige jonge pelsdieren gepelsd.
- Alternatieve aanwending van productiefactoren: er wordt van uitgegaan dat productiefactoren alternatief kunnen worden aangewend.
 - Grond en gebouwen: Voor de bedrijfsgebouwen in de huidige staat is de alternatieve aanwending beperkt. Sloop of ombouw zijn vaak nodig: de reeds aanwezige sloop en ombouwregeling voorziet in een tegemoetkoming van gemaakte kosten³. In de berekeningen in deze nota wordt verondersteld dat er geen alternatieve aanwending mogelijk is.

³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040594/2018-02-28>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/openbaar-en-dagelijks-leven/dieren/nertsen>

-
- Arbeid: Vreemd personeel wordt bij bedrijfsbeëindiging ontslagen⁵ en de kosten voor vreemde arbeid komt bij het staken van de bedrijfsvoering te vervallen. Eigen arbeid: er wordt van uitgegaan dat de ondernemer na het staken van de onderneming een andere baan vindt. Het referentieloon als diervorzorger wordt als alternatieve aanwending van de eigen arbeid verondersteld.⁶
 - Berekeningen worden uitgevoerd zowel voor een standaardbedrijf (1500 fokteven) als voor bedrijven met een grotere omvang.
 - Om het effect van een hogere of lagere pelsprijs op het economisch nadeel te onderzoeken wordt er naast de in KWIN 2020-2021 genoemde gemiddelde prijs van de afgelopen 5 jaar een berekening uitgevoerd met een prijs die één euro hoger of lager is.
 - Bij de beoordeling van het economisch nadeel worden op verzoek van het Ministerie van LNV de volgende bedrijven onderscheiden:
 - Bedrijven die gedurende het laatste jaar 'normaal' produceren.
 - Bedrijven waarvan de dieren geruimd zijn in verband met COVID-19.
 - Capaciteit op bedrijven waar (tijdelijk) geen dieren aanwezig zijn, bijvoorbeeld om economische redenen;
 - Bedrijven die locaties aangemeld hebben voor de sloop- en ombouwregeling.

3. Economisch nadeel voor een standaardbedrijf met 1500 fokteven

Economisch nadeel

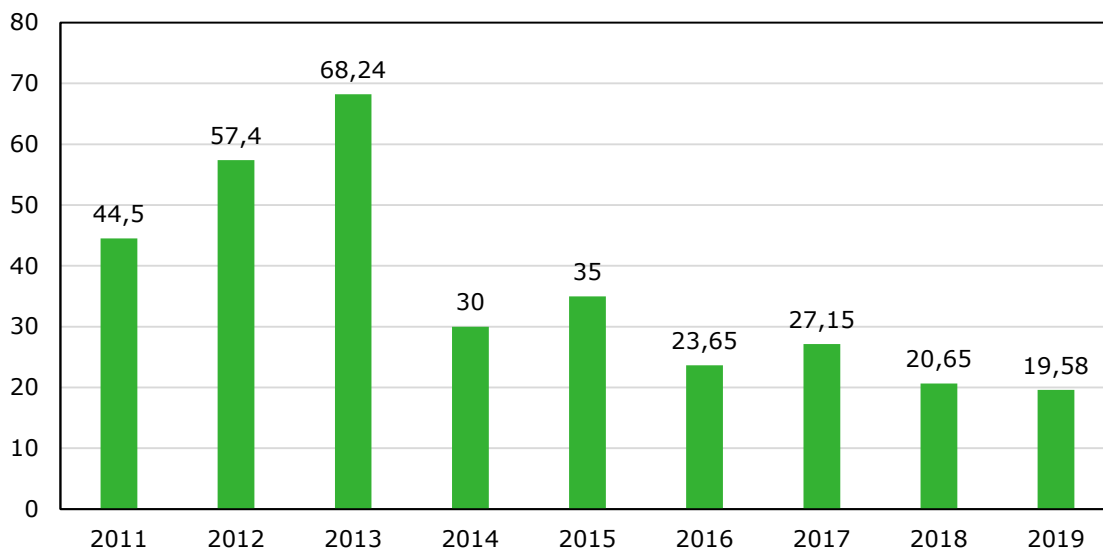
Indien een bedrijf de productie staakt derft het inkomsten van de verkoop van pelzen (in 2021, 2022 en 2023), maar gelijktijdig zijn de kosten ook lager. Een deel van de kosten hangen direct samen met het houden van dieren, dit zijn de toegerekende kosten. Daarnaast vervallen een deel van de algemene kosten en kunnen bepaalde productiefactoren een alternatieve aanwending krijgen. In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de verschillende opbrengst- en kostenposten. Aan het eind van deze paragraaf wordt voor het standaardbedrijf dat in KWIN 2020-2021 omschreven is een berekening gemaakt van het totale economische nadeel van drie jaar eerder moeten stoppen.

Opbrengsten

De opbrengstprijs van de pelzen heeft grote invloed op de hoogte van het saldo. Om de inkomensderving voor de jaren 2021, 2022 en 2023 te berekenen moet de opbrengstprijs van de pelzen gedurende deze jaren geschat worden. In bijlage 1 zijn enkele overwegingen vermeld voor een hogere of lagere opbrengstprijs van pelzen dan vermeld in KWIN 2020-2021. In figuur 1 is een overzicht gegeven van de opbrengstprijs in de afgelopen 9 jaar (2011-2019). Uit deze figuur valt af te leiden dat de prijsverschillen groot zijn geweest. De gemiddelde opbrengstprijs voor de laatste vijf jaar is 25,25 euro per pels. Dit bedrag wordt als norm, te gebruiken in een standaard begroting voor toekomstige investeringen, genoemd in de KWIN 2020-2021. In deze nota wordt uitgegaan van 25,25 euro per pels indien niet expliciet een andere prijs vermeld staat. Voor het standaard bedrijf in KWIN 2020-2021 zijn de opbrengsten 13.888 euro per 100 fokteven (100 teven * 5,5 pelzen per teef * 25,25 euro per pels).

⁵ ontslag kan gepaard gaan met kosten voor een transitievergoeding. In deze nota is met deze kosten geen rekening gehouden

⁶ Eventueel flankerend beleid om toegang tot de arbeidsmarkt te bevorderen wordt hier buiten beschouwing gelaten

Figuur 1 Verloop van de prijs voor Nederlandse pelzen (euro per pels). Op de x-as hebben de jaartallen betrekking op boekjaren, bijvoorbeeld 2019 is november 2018 tot oktober 2019.

Kosten

Toegerekende kosten

Toegerekende kosten zijn de kosten die een bedrijf maakt bij de productie en die direct samen hangen met het houden van dieren. De toegerekende kosten vervallen direct bij het staken van de productie. Voor een nertsbedrijf zijn dit onder andere kosten voor voer, elektra, gezondheidszorg en strooisel. In bijlage 2 is een uitsplitsing van alle toegerekende kosten vermeld. Voor het standaard bedrijf in KWIN 2020-2021 zijn de toegerekende kosten 6.132 euro per 100 fokteven.

Algemene bedrijfskosten

De algemene kosten voor een nertsbedrijf, zoals weergegeven in KWIN 2020-2021 variëren tussen de 20.000 en 25.000 euro. Voor een bedrijf in de veehouderij zijn de algemene kosten gespecificeerd in de KWIN 2020-2021. Bijlage 3 geeft hiervan een overzicht. In de verdere berekeningen is uitgegaan van een bedrag van 20.000 euro voor het standaardbedrijf met nertsen. Verondersteld is dat de algemene kosten voor 50% niet van de bedrijfsomvang afhangen en voor 50% wel. De toename in algemene kosten is dan 10.000 euro per 1500 fokteven. De algemene kosten bedragen minimaal 20.000 euro per bedrijf.

Kosten gebouwen, inventaris en werktuigen

In bijlage 4 zijn de kosten voor gebouwen, inventarisatie en werktuigen vermeld. De jaarkosten hebben betrekking op afschrijving, rente en onderhoud. De kosten voor onderhoud komen te vervallen indien de productie voorgoed gestaakt gaat worden. Verondersteld is dat er geen alternatieve aanwending is voor de aanwezige gebouwen, inventaris en werktuigen.

Arbeidskosten eigen arbeid

Na het stoppen van het bedrijf wordt verondersteld dat de ondernemer elders betaalde arbeid kan verrichten. In de KWIN 2020-2021 worden arbeidskosten gespecificeerd voor een medewerker op een veebedrijf. Deze kosten zijn gebaseerd op de huidige CAO 2018-2020. Het bruto loon voor een diervoorzorgster per 1 januari 2020 is 30.630 euro per jaar (CAO, functieklassering E, werkweek 38 uur en 3e functiejaar). Indien een ondernemer na het staken van zijn bedrijf elders werk vindt veronderstellen we dat hij/zij een dergelijk loon kan ontvangen. Voor het standaardbedrijf in KWIN 2020-2021 zijn de kosten voor de alternatieve aanwending van eigen arbeid berekend op 2.042 euro per 100 fokteven.

Arbeidskosten vreemde arbeid

Bedrijven die groter zijn dan een gezinsbedrijf van 1,5 VAK, hebben naast inhuur van incidentele arbeid (bijvoorbeeld voor inzet bij het spenen en vaccineren) ook vreemd personeel in dienst. Voor de grotere bedrijven moet de netto inkomensderving berekend worden waarbij rekening gehouden wordt met de kosten van vreemde arbeid. De loonkosten van vreemde arbeid worden gesteld op 40.300 euro. Dat zijn is het jaarloon van een diervorzorger (30.630 euro, functieklassse E, werkweek 38 uur en 3e functiejaar) verhoogd met 9.670 euro kosten voor de werkgever (KWIN 2020-2021, bladzijde 60). Bij het stoppen van de bedrijfsvoering is vreemde arbeid geen vaste kostenpost meer. Voor de grotere bedrijven worden deze loonkosten als vermindering van het economisch nadeel gezien.

Tabel 1 Samenvattend overzicht van uitgangspunten m.b.t. de opbrengsten en bespaarde kosten (in euro)

	euro
Opbrengsten	13.888 per 100 fokteven
Toegerekende kosten	6.132 per 100 fokteven
Algemene kosten	20.000 Per bedrijf (met 1500 fokteven)
Alternatieve aanwending eigen arbeid	30.630 Per volwaardige arbeidskracht (VAK)
Vreemde arbeid	40.300 Per volwaardige arbeidskracht (VAK)

Berekende economische nadeel voor standaardbedrijf met 1500 fokteven

In tabel 2 is een berekening gemaakt van het economisch nadeel dat een standaardbedrijf van 1500 fokteven met 1 Volwaardige arbeidskracht (VAK) eigen personeel ondervindt door het drie jaar eerder sluiten van het bedrijf. Over de periode van 3 jaar is het economisch nadeel bijna 200.000 euro voor het standaard bedrijf. Per aanwezige fokteef is dit een bedrag van 131,40 euro.

Tabel 2 Het berekende economisch nadeel (in euro) voor het standaard nertsenbedrijf met 1500 fokteven en 1 arbeidskracht eigen arbeid.

	Totaal bedrijf (euro) met 1500 fokteven
Opbrengsten	208.310
Toegerekende kosten	91.980
Algemene bedrijfskosten	20.000
Eigen arbeid (alternatieve aanwending)	30.630
Economisch nadeel per jaar (opbrengsten-kosten)	65.700
Economische nadeel over drie jaar	197.100

4. Berekend economisch nadeel voor de gehele pelsdierhouderij

Omvang van de sector

In tabel 3 zijn enkele cijfers opgenomen over het aantal fokteven, locaties en bedrijven sinds 2013. Een bedrijf kan daarbij meerdere locaties hebben, waardoor het aantal locaties groter is dan het aantal bedrijven. De sloop- en ombouwregeling geldt voor een locatie en niet voor een bedrijf. Tot september 2020 is de sloop- en ombouwregeling voor 10 locaties toegepast. Dit is de correctie tussen de telling in het kader van de wet 'verbod pelsdierhouderij' en de Landbouwtelling in 2017/2018. In deze periode daalde de opbrengstprijs voor de pels sterk waardoor een deel van de bedrijven besloot minder of tijdelijk geen fokteven te houden omdat de opbrengstprijs per pels te laag was om de toegerekende kosten te compenseren. In mei 2019 waren in de landbouwtelling op 128 bedrijven met pelsdieren 807.000 fokteven aanwezig. In 2020 waren deze aantallen gedaald naar 109 bedrijven en 701.000 fokteven. Van de situatie in 2019 is uitgegaan bij de berekeningen.

Tabel 3 Aantal bedrijven met nertsen, het aantal locaties en het aantal fokteven op diverse tijdstippen.

Jaar	Aantal fokteven	Aantal locaties	Aantal bedrijven
2013	1.000.000	200	150
2017/ 2018	950.000	190	140
2019	807.000	Niet bekend	128
2020	701.000	Niet bekend	109
Ruimingen in 2020 i.v.m. COVID-19*	306.000	48 (50 ruimingen bekend)	Niet bekend

Bron: CBS Landbouwtelling en RVO (telling voor Verbod pelsdierhouderij). * situatie per begin september 2020

Effect bedrijfsomvang

Veel nertsenbedrijven in Nederland hebben een grotere omvang dan een gezinsbedrijf. In de KWIN 2020-2021 wordt de norm gehanteerd dat een volwaardige arbeidskracht 1500 fokteven kan verzorgen. Voor een gezinsbedrijf, met meewerkende partner en kinderen, rekenen we 1,5 arbeidskracht die dan 2250 fokteven kan verzorgen. Bedrijven groter dan deze omvang werken met vreemde arbeidskrachten. Tabel 4 geeft de verdeling naar omvang van bedrijven met nertsen op basis van de CBS landbouwtelling 2019. In 2019 waren er 128 bedrijven met in totaal 807.000 fokteven. De cijfers in tabel 4 geven aan dat 35 van de 128 bedrijven (27%) minder dan 2.250 fokteven houden met in totaal 39.577 fokteven (dit is 5% van de fokteven). In totaal acht bedrijven houden meer dan 12.500 fokteven met in totaal ruim 250.000 fokteven dit is ruim 31% van alle fokteven).

Het economisch nadeel van een bedrijf dat zijn productie moet staken bestaat uit vermindering van de inkomsten met een correctie voor de vermijdbare kosten en de alternatieve aanwending van productiemiddelen. In tabel 4 is het economisch nadeel weergegeven voor bedrijven in verschillende grootteklassen. Uit de tabel blijkt dat het economisch nadeel per bedrijf varieert van 49.530 euro per jaar voor een bedrijf in de klasse tot 2250 fokteven tot bijna 1.400.000 euro per jaar voor bedrijven groter dan 12.500 fokteven. Er is bij de gegeven uitgangspunten geen noemenswaardig verschil in het economisch nadeel per fokteef bij de verschillende bedrijfsgrootteklassen, dit varieert namelijk van 43,80 euro tot 44,01 euro per fokteef. Geconcludeerd kan worden dat het economisch nadeel berekend per fokteef niet gerelateerd is aan de bedrijfsomvang.

In de laatste regel van tabel 4 wordt het economisch nadeel voor de gehele sector gepresenteerd. Het totale economische nadeel voor de gehele sector bedraagt 106 miljoen euro voor een periode van drie jaar. Bij deze berekeningen is uitgegaan van de aantallen in de CBS landbouwtelling 2019: 128 bedrijven met pelsdieren waarbij 807.488 fokteven aanwezig zijn. Dit betekent dus dat er geen correctie is toegepast voor een lager economisch nadeel voor bedrijven die geruimd zijn of om een andere reden geen nertsen op het bedrijf hebben.

Tabel 4 Totale economisch nadeel nertsensector in de periode 2021-2024

Klassegrenzen	<2.250	<3.750	<5.250	<8.000	<12.500	>12.500	Totaal/ gemiddelde
Aantal bedrijven	35	17	21	23	24	8	128
Aantal fokteven per bedrijf	1.131	3.045	4.285	6.363	9.413	31.737	6.309
Aantal VAK eigen arbeid	0,8	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	
Aantal VAK vreemde arbeid	0	0,5	1,4	2,7	4,8	19,7	
Lagere opbrengsten per jaar (euro)	157036	422850	595126	883613	1307294	4407424	876093
Bespaarde kosten (euro)							
Toegerekende kosten	69.339	186.709	262.777	390.158	577.233	1.946.090	386.837
Algemene kosten	15.077	35.299	43.569	57.418	77.756	226.578	57.057
Vreemde arbeid	0	21.354	54.683	110.493	192.458	792.207	109.038
Eigen arbeid alternatief	23.090	45.945	45.945	45.945	45.945	45.945	45.945
Totaal bespaarde kosten per jaar (euro)	107.506	289.307	406.973	604.014	893.393	3.010.820	598.877
Opbrengsten - bespaarde kosten per bedrijf per jaar	49.530	133.543	188.153	279.600	413.901	1.396.604	277.216
Opbrengsten - bespaarde kosten per fokteef per jaar	43,80	43,86	43,91	43,94	43,97	44,01	43,94
Economisch nadeel per bedrijf voor 3 jaar (euro)	148.589	400.630	564.458	838.799	1.241.703	4.189.812	831.647
Economisch nadeel sector voor 3 jaar (mln euro)	5,20	6,81	11,85	19,29	29,80	33,52	106,48

Bedrijven die geruimd zijn of tijdelijk stilliggen

Het totale economische nadeel voor de sector als geheel is ook afhankelijk van bedrijven die in 2020 niet in 'normale' productie zijn, maar wel de intentie hadden om in de periode 2021-2024 opnieuw te gaan produceren.

Ten gevolge van uitbraken van COVID-19, zijn tot begin september 2020 op 45 tot 50 locaties nertsen geruimd. Het aantal fokteven op de geruimde bedrijven was 306.000.

Uitgangspunt bij het berekenen van het economisch nadeel in de voorgaande berekening was dat het bedrijf vol in productie is. In de situatie dat het bedrijf geen dieren meer heeft in verband met het niet starten van de productiecyclus of in verband met COVID-19 zal het bedrijf fokteven en fokreuen van elders moeten aankopen om de productie nog drie jaar voort te kunnen zetten. Verondersteld is dat een fokteef 37,38 euro en een fokreu 70 euro waard is (zie de waardetabel⁷ van 28 augustus 2020). Per 4 fokteven is er een fokreu nodig. De aankoopwaarde van de nieuwe dieren is dan 54,88 euro per gemiddeld aanwezige fokteef. Voor een fors aantal dieren (minimaal 306.000 en mogelijk een deel van de dieren tussen de telling van 950.000 en 807.000 fokteven) geldt dat het economisch nadeel $131,40 - 54,88 = 76,52$ euro per fokteef is (= circa 42% lager economisch nadeel dan voor de standaardberekening). Een bedrijf zonder dieren dat gaat herbevolken zal de komende drie jaar, doordat het nieuwe fokdieren moet aankopen, dus 54,88 euro minder saldo realiseren dan een bedrijf dat normaal door produceert.

Indien dit van toepassing is op 306.000 fokteven, die tot begin september geruimd zijn, daalt het economisch nadeel op sectorniveau met ruim 17 miljoen euro. Dat betekent dat het totale economische nadeel van 106,5 miljoen euro verminderd wordt met 17 miljoen euro en uitkomt op circa 90 miljoen euro.

Het totale economische nadeel voor alle bedrijven is ook afhankelijk van bedrijven die in 2020 niet in 'normale' productie zijn, maar wel de intentie hadden om in de periode 2021-2024 opnieuw te

⁷ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020D32683&did=2020D32683>

gaan produceren. In de berekeningen is verondersteld dat alle bedrijven met capaciteit de intentie hebben om opnieuw te gaan produceren. Dit betreft dus bedrijven die geruimd zijn vanwege COVID-19 of bedrijven die om een andere reden tijdelijk geen nertsen hadden.

Capaciteit versus aantal aanwezige dieren

Het economisch nadeel kan ook hoger worden dan 106 miljoen euro doordat onduidelijk is welk deel van de fokteven geteld in 2017/ 2018 in aanmerking komen voor een vergoeding. In de berekeningen is uitgegaan van 807.000 fokteven, maar bij een hoger aantal fokteven kan het totaal bedrag mogelijk 10 tot 15% hoger worden. Hierdoor kan het totaal economisch nadeel variëren tussen circa 90 en 120 miljoen euro. In de berekeningen is verondersteld dat bedrijven die een beroep gedaan hebben op de sloop- en ombouwregeling geen economisch nadeel hebben omdat ze geen intentie hebben om de productie voort te zetten. Dit betreft circa 10 bedrijven (10 locaties) met 50.000 fokteven (zie tabel 3 met het verschil in tussen de landbouwtelling 2013 en 2017/2018).

Effect van hogere of lagere opbrengstprijs

Indien de gehanteerde opbrengstprijs 1 euro lager of hoger is (dan de gehanteerde prijs per pels van 25,25 euro) dan zal het totale economisch nadeel veranderen met euro 16,5 per gemiddeld aanwezige fokteef voor de periode van 3 jaar (5,5 pups per jaar* 3 jaar * 1 euro per pels). Op sectorniveau (807.000 fokteven) betekent dit een verschil van 13,3 miljoen euro per euro opbrengstverschil van pelzen.

5. Alternatieve benadering voor de nadeel berekening

In de voorafgaande paragraaf is steeds de werkwijze gehanteerd dat de economische situatie vergeleken wordt tussen stoppen begin 2021 en stoppen begin 2024. Deze methodiek is gehanteerd omdat het in dit geval een verplichte regeling is en ondernemers niet de keuze hebben om vrijwillig mee te doen. In dit hoofdstuk geven we een alternatieve benadering, die eigenlijk niet past bij een verplichte regeling. Deze benadering gaat uit van berekening van de jaarkosten van gebouwen en inventaris.

Bij een vrijwillige beëindigingsregeling kan vanwege de eenvoud van uitvoering de methodiek van de gecorrigeerde vervangingswaarde worden gehanteerd, zoals deze is toegepast bij de Srv, die als staatssteunmaatregel geen bezwaar opriep bij de Europese Commissie. Een belangrijke randvoorwaarde van de Europese kaders heeft betrekking op de vergoeding (de steun) die verleend mag worden: "De steun moet dienen voor de vergoeding van het waardeverlies van de activa, berekend op basis van de actuele verkoopwaarde van de activa" (randnummer 431). Het probleem bij het hanteren van actuele verkoopwaarde van de activa is dat deze zowel begin 2021 als begin 2024 vrijwel nihil zal zijn omdat er geen vraag is naar activa (gebouwen, inventaris, werktuigen en fokdieren). Deze activa hebben alleen waarde voor de nertsenhouderij.

In bijlage 4 worden de investeringen gegeven voor gebouwen, inventaris en werktuigen. Op basis van de investeringen worden de jaarkosten berekend. De jaarkosten zijn het totaal van afschrijving, rente en onderhoud. De post onderhoud vervalt omdat bedrijven die stoppen geen onderhoud toepassen. De totale kosten van gebouwen, inventaris en werktuigen variëren tussen 27,52 en 40,75 euro per fokteef per jaar. Het laagste bedrag geldt voor een bedrijf open stallen (sheds) en rennen van roestvrijstaal (inventaris). De jaarlijkse kosten zijn het hoogst bij een bedrijf met gesloten stallen en gegalvaniseerde rennen (inventaris). Tabel 5 geeft een overzicht van de kostenposten in de minimum en maximum variant. De uiteindelijke jaarkosten (tussen 27,52 en 40,75 euro per fokteef) kunnen vergeleken worden met het eerder (zie paragraaf 3) berekende economisch nadeel van 43,80 euro per fokteef. Over de periode 2021-2023 moeten deze bedragen met drie vermenigvuldigd worden.

Tabel 5 Minimum en maximum jaarkosten van gebouwen, inventaris en werktuigen in de nertsenhouderij (in euro per fokteef per jaar).

Type activa	Minimum	maximum
Gebouw	8,52	16,38
Inventaris	10,73	16,10
Werktuigen	8,27	8,27
Totaal	27,52	40,75

6. Conclusies

In onderstaand overzicht zijn samenvattend alle in de introductie gestelde vragen beantwoord.

Vraag Ministerie van LNV	Antwoord
1. Wat is het economisch nadeel dat optreedt als nertsenhouders drie jaar eerder moeten stoppen voor een bedrijf met 1500 fokteven?	Op basis van KWIN 2020-2021 gegevens is een economisch nadeel berekend van 197.100 euro voor het standaardbedrijf over de periode 2021-2023
2. Is het economisch nadeel (per fokteef) afhankelijk van de bedrijfsomvang?	Het economisch nadeel per fokteef is nauwelijks afhankelijk van de bedrijfsomvang.
3. Wat is het totale economisch nadeel op sectorniveau?	Het totale economische nadeel op sectorniveau bedraagt 90 tot 120 miljoen euro afhankelijk van correctie voor bedrijven die tijdelijk gestopt zijn (ruiming vanwege Covid-19) en correctie voor bedrijven die leeg staan. Wordt gekozen voor een andere opbrengstprijis voor de pels dan is per euro verschil het totaal bedrag 13,3 miljoen lager of hoger.
4. Is er verschil in economisch nadeel tussen bedrijven die wel of niet geruimd zijn vanwege COVID?	Ja er is een verschil in economisch nadeel voor bedrijven die geruimd zijn. Dit economisch nadeel is circa 42% per fokteef lager.
5. Wat is een alternatieve methode voor berekening van het economisch nadeel?	Bij een vrijwillige beëindigingsregeling wordt de methode van de gecorrigeerde vervangingswaarde toegepast. De jaarkosten voor stal en inrichting liggen tussen 27,52 en 40,75 euro per fokteef per jaar.

Bijlage 1. Verwachte opbrengstprijis nertsenpelzen

De opbrengstprijis van de pelzen heeft grote invloed op de hoogte van het saldo. Om de inkomensderving voor de jaren 2021, 2022 en 2023 te berekenen moet de opbrengstprijis van de pelzen gedurende deze jaren geschat worden. Het is niet mogelijk om op basis van de historische cijfers een verantwoorde schatting te geven van de opbrengstprijis voor de komende jaren. Dat pelzen soms meerdere jaren kunnen worden opgeslagen voordat ze verkocht worden op een veiling maakt het extra lastig om een prijs te bepalen van pelzen die nu en in de nabije toekomst geproduceerd zouden worden.

Er komen wisselende signalen uit de markt over de toekomstige ontwikkeling van de pelsprijs. Door de economische crisis ten gevolge van Covid-19 in de belangrijkste afzetmarkten (China en Rusland) zal de afzet stagneren en daardoor tot lagere prijzen leiden. De huidige voorraad pelzen is al groot en op veilingen worden veel aangeboden pelzen niet verkocht waardoor de voorraden verder toenemen. Anderzijds zijn er bedrijven die stellen dat bij de huidige lage prijzen wereldwijd veel bedrijven de productie zullen staken. Hierdoor zullen op termijn de prijzen weer stijgen. Met name grote bedrijven met voldoende financiële middelen zullen pelzen opslaan en wachten op betere tijden. Op termijn kunnen de pelzen verkocht worden tegen een aantrekkelijke prijzen.

De opbrengstprijzen van pelzen zijn de afgelopen jaren fors gedaald. In de KWIN worden de prijzen van pelzen gepubliceerd per boekjaar. De prijs voor het jaar 2018/2019 was 19,58 euro per pels. Dit is de meest recente marktprijs die beschikbaar is (KWIN 2020-2021). Deze marktprijs heeft betrekking op Nederlandse pelzen die verkocht zijn op de veiling in Denemarken en Finland. Het boekjaar 2019/2020 (jaar 2020) is nog niet afgesloten. Wel is bekend dat de opbrengstprijis van alle verkochte pelzen in de periode januari tot en met augustus 2020 op de veiling in Denemarken en Finland gedaald is. Als deze daling wordt toegepast op de Nederlandse pelzen dan komt de voorlopige opbrengstprijis voor 2020 duidelijk lager uit.

In de KWIN 2020-2021 wordt als norm opbrengstprijis 25,25 euro genoemd. Deze norm opbrengstprijis is het rekenkundige gemiddelde van de opbrengstprijzen in de laatste vijf jaren (2015 t/m 2019). Het gemiddelde van de laatste drie jaren is 22,50 euro. Wordt de voorlopige prijs van 2020 meegenomen dan daalt de gemiddelde opbrengstprijis over de laatste vijf of drie jaar verder.

Bijlage 2. Saldo berekening nertsen (KWIN 2020-2021) met specificatie van de toegerekende kosten

Saldo (in euro) per 100 aanwezige fokteven op 1 april			
Opbrengsten			Bedrag
Pelzen	550	25,25	13.888
Toegerekende kosten			
Voer	22.000	0,16	3.520
Water			40
Electra			90
Gezondheidszorg			350
Strooisel			150
Pelzen	550	1,5	825
Verzekering sterfte			47
Losse arbeid paar- en pelstijd			230
Destructiekosten			10
Rente levende have			270
Mestafzetkosten			600
Totaal			6.132
Saldo			7.756

Bron: KWIN Veehouderij 2020-2021. Blz 380.

Bijlage 3. Specificatie van algemene kosten voor de veehouderij (KWIN 2020-2021)

Specificatie van algemene kosten (euro) voor de veehouderij (KWIN 2020-2021)

post	bedrag	toelichting
Boekhouding	5.400	
Betaalde dienstverlening	3.725	van 2.350 tot 5.100
Bedrijfsaansprakelijkheid	400	
Milieuschadeberekening	393	van 330 tot 456
Rechtsbijstandverzekering	670	
Werktuigenverzekering	450	
Telefoon. internet	1.000	
Bedrijfskleding	500	
Lid bedrijfsverzorgingsdienst	850	
Contributie en abonnementen	1.300	
Auto	2.500	
Onroerendgoedlbelasting	165	is 0,55% van WOZ
Polder en waterschapbelasting	120	is 0,04% van WOZ
Overig algemeen (kantoor. wasmiddel etc)	1.500	
Totaal	18.973	

Bron: KWIN Veehouderij 2020-2021. Blz 109.

Bijlage 4. Kosten gebouwen, inventarisatie en werktuigen

In onderstaande tabel zijn de investeringen (KWIN 2020-2021) voor gebouwen, inventaris en werktuigen vermeld. De jaarkosten zijn het totaal van afschrijvingen, rente (gemiddelde waarde tegen 3% rente) en onderhoud. In de berekening van de jaarkosten zijn de kosten voor onderhoud niet meegenomen omdat geen onderhoud meer nodig is indien de productie gestaakt is.

	Vervangingswaarde (euro per fokteef)	Afschrijvingen (%)	Onderhoud (%)	Rente (%)	Jaarkosten (euro per fokteef)
GEBOUWEN					
open stal (shed)	131	5	0	1,5	8,52
gesloten stal	252	5	0	1,5	16,38
kas	198	5	0	1,5	12,87
INVENTARIS					
gegalvaniseerd	115	12,5	0	1,5	16,10
roestvrijstaal	165	5	0	1,5	10,73
WERKTUIGEN					
werktuigen	28,5	10	0	1,5	3,28
mestgoten	43,35	10	0	1,5	4,99

Bron: KWIN 2020-2021. blz 382.

Meer informatie

P. van Horne
T +31 (0)317 48 46 45
E peter.vanhorne@wur.nl
www.wur.nl/economic-research

2020-092